

betreffende organisatie. Zo zou de benchmark voor een algemeen directeur van een ziekenhuis met 1600 personeelsleden bijvoorbeeld 200.000 euro kunnen zijn. En voor de directievoorzitter van een internationaal opererende zakelijk dienstverlener met een omzet van 4 miljard euro bijvoorbeeld

hoort een lager salaris; een grotere, complexere of beter presterende organisatie kan boven de benchmark vergoeden.

Bij het vaststellen van de benchmarks moet het ook geen doel zijn om de huidige gemiddelde niveaus naar beneden te drukken, ze moeten acceptabel zijn voor

centueel verhoudt tot de benchmark. Een beloning van 140 procent ten opzichte van de benchmark is heel hoog maar kan in bepaalde situaties begrijpelijk en gewenst zijn, bijvoorbeeld als een ingrijpende reorganisatie moet worden doorgevoerd. In de toelich-

ger, maar op de benchmark.

Als de benchmarks echt realistisch zijn, keert ook voor de directeurs zelf de rust terug. Wim Kok sprak als premier over exhibitionistische zelfverrijking. Waarschijnlijk bedoelde hij exorbitante zelfverrijking want geen enkele topbestuur-

Kartelclaims consumenten niet eenvoudig

Meer en meer dient het antitrustrecht ook de belangen van de consument. Maar aantonen van schade blijft een obstakel.

» Jacques Sluysmans

Uit de recente beschikking van de Europese Commissie in de zaak van het bierkartel kan worden afgeleid dat wij met z'n allen vier jaar lang te veel hebben betaald voor ons biertje. Ik ben van oordeel dat redenen en ruimte bestaan voor de bierdrinkers om die schade ook vergoed te krijgen, al zal dat niet eenvoudig zijn.

Belangrijke reden voor schadevergoeding is het inscherpen bij de karteldeelnemers van de nadelige gevolgen van de vorming van een kartel. Nu zal dat bij de drie met recordboetes geconfronteerde Nederlandse brouwers minder urgent zijn, maar bij de vierde karteldeelnemer, InBev, ligt dat anders, omdat het de boetedans ontsprong door de clementieregeling die klokkenluiders onbestraft laat. Dat betekent dat, als er geen civiele claims komen, de karteldeelname voor InBev geheel zonder (financieel) gevolg blijft. Niet voor niets pleit de Europese Commissie om dergelijke ongemakkelijke uitkomsten te voorkomen door een verruiming van de mogelijkheden voor civiele claims.

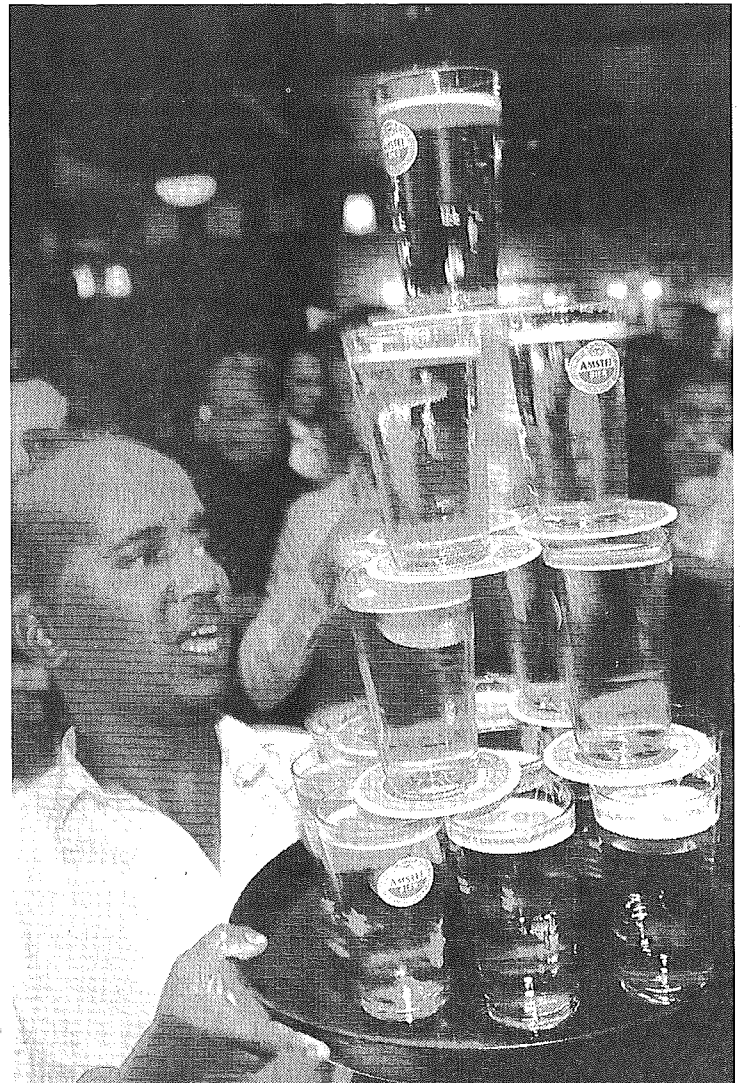
Die mogelijke civiele claims kunnen in twee categorieën worden verdeeld: acties afkomstig van de directe afnemers van de kartelleden en acties van indirecte afnemers. Die laatsten zijn doorgaans de eindgebruikers, de consumenten. De schade van de consument bestaat uit het betalen van een te hoge prijs die de karteldeelnemers hebben vastgesteld en tussenafnemers hebben doorberekend.

Een actie van een indirecte afnemer jegens een karteldeelnemer moet mogelijk zijn. Over de vraag of de te hoge prijsstelling door de karteldeelnemer ook jegens de eindafnemer onrechtmatig is, wordt verschillend gedacht. Ik signaleer echter dat het antitrustrecht, mede door Europees commissaris Kroes, meer en meer wordt gezien als regelgeving die (mede) dient om de positie van de consument te beschermen. Vanuit dat oogpunt ligt het mijns inziens voor de hand om een schending van het antitrustrecht te beschouwen als directe onrechtmatige gedraging jegens die consument. Ook het door de Europese Commissie uitgegeven Groenboek inzake schade

Civiele claim treft ook klokkenluider

vorderingen wegens schending van de communautaire antitrustregels is doordrongen van deze gedachte.

De kans is groot dat de consument niet al zijn schade vergoed kan krijgen. In elk geval zal het vaststellen van de omvang van de geleden schade en het causale verband tussen die schade en de kartelvorming bepaald niet eenvoudig zijn. Stel dat de Nederlandse brou-

Het bier wordt duur betaald.

FOTO: PETER HILZ/HH

wers de afspraak hebben gemaakt dat een liter bier niet 1 maar 2 euro moet kosten. De brouwers verkopen het bier aan horecagelegenheden. De kroegbaas verhoogt zijn inkoopprijs standaard met 50 procent, zodat de prijs voor de consument niet 1,5 maar 3 euro is. Bedraagt de voor vergoeding in aanmerking komende schade voor de consument nu 1 of 1,5 euro? Winstafdracht door het kartel leidt in dit voorbeeld tot een vergoeding van 1 euro, terwijl de door de consument betaalde meerprijs duidelijk veel groter is. Ik betwijfel echter ten eerste of ook die extra (indirecte) schade op het bord van de overtreder kan worden gelegd.

Het voornaamste obstakel voor een consumentenclaim is de magere bewijspositie. Geen bierdrinker zal bonnetjes hebben bewaard van zijn drank aankopen in de voorbije jaren. Een oplossing zou kunnen

bestaan in het — bij voorkeur door een groep van consumenten — vragen van een verklaring voor recht, waarbij schade slechts aannemelijk hoeft te zijn. Spreekt de rechter zo'n verklaring uit, dan ontstaat ruimte voor een schikking.

In de Nederlandse rechtspraak is tot op heden niet beslist of een indirecte afnemer een aanspraak op schadevergoeding heeft jegens de overtreder van antitrustregels, laat staan hoe die vergoeding moet worden vastgesteld. Mijn stellige overtuiging is dat een indirecte actie van consumenten zeker wenselijk is en onder de huidige stand van de wetgeving wel degelijk tot de mogelijkheden behoort. De positie van die consumenten verdient echter verbetering. Daar ligt een dankbare taak voor de wetgever.

Mr Jacques Sluysmans is advocaat en partner bij Van der Feltz advocaten in Den Haag.